Vaiko sėkmė: mokytojo, padėjėjo ir švietimo pagalbos specialistų koordinuotas bendradarbiavimas užtikrinant SUP mokinio ugdymosi sėkmę

Psichologė Greta Platakytė
2025 m. spalis

„Bendradarbiavimas tarp mokytojų, pagalbos specialistų ir mokinio aplinkos yra viena iš galingiausių priemonių, lemiančių mokinio pažangą.“
— John Hattie, „Visible Learning“ (2009)

„Įtraukusis ugdymas nėra vien specialiųjų poreikių tenkinimas – tai kultūra, kurioje kiekvienas vaikas yra svarbus ir gali patirti sėkmę.“
— ŠMSM, „Įtraukaus ugdymo įgyvendinimo gairės“ (2022)

Įžanga

Vaiko sėkmė: mokytojo, padėjėjo ir švietimo pagalbos specialistų (psichologo, socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo, logopedo bei Vaiko gerovės komisijos) koordinuotas bendradarbiavimas kaip indėlis, užtikrinantis sėkmę SUP (Specialiųjų ugdymo poreikių turinčio) mokinio ugdyme.

Pastaraisiais metais įtraukusis ugdymas tapo ne tik švietimo politikos prioritetu, bet ir vertybiniu principu, apibrėžiančiu mokyklos kultūrą (UNESCO, 2017; ŠMSM, 2022). Mokyklos veiklos sėkmė vis labiau priklauso nuo gebėjimo pastebėti kiekvieno mokinio individualumą ir kurti aplinką, kurioje visiems būtų suteikta galimybė mokytis pagal savo gebėjimus.

Ypatingą dėmesį reikia skirti mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP). Šių vaikų ugdymo sėkmė priklauso nuo nuoseklaus, koordinuoto mokytojų, padėjėjų, švietimo pagalbos specialistų ir Vaiko gerovės komisijos (VGK) bendradarbiavimo (OECD, 2021; Kairienė, 2020). Tokia partnerystė leidžia kurti individualizuotas mokymosi strategijas, kurios padeda vaikui patirti pažangą ir pasitikėjimą savimi.

Mokytojo vaidmuo: ugdymo proceso architektas

Mokytojas yra pagrindinis ugdymo proceso architektas – tas, kuris planuoja, vertina ir nuolat ieško būdų, kaip geriausiai pritaikyti ugdymo turinį pagal vaiko galimybes (Targamadzė, 2019). Efektyvus mokytojas geba pastebėti mokinio stiprybes, o ne vien trūkumus, ir išnaudoti šias stiprybes mokymuisi skatinti.

Tyrimai rodo, kad mokytojų gebėjimas diferencijuoti užduotis ir taikyti formuojamąjį vertinimą tiesiogiai siejasi su mokinių mokymosi rezultatais (Hattie, 2009). Praktikoje tai reiškia, jog mokytojas turi ne tik pateikti turinį, bet ir stebėti mokinio emocinę bei kognityvinę būseną, atsižvelgdamas į individualius poreikius.

Pavyzdžiui, pradinės mokyklos mokytoja, pastebėjusi skaitymo sutrikimą turinčio mokinio sunkumus, pritaiko užduotis, suskaido jas į mažesnius etapus, suteikia daugiau laiko ir naudoja vizualines

priemones. Toks diferencijavimas leidžia vaikui patirti pasisekimą, o mokytojui – stebėti realią pažangą.

Mokinio padėjėjas: tarpininkas tarp vaiko ir ugdymo

Mokinio padėjėjas dažnai yra artimiausias pagalbos šaltinis mokyklos kasdienybėje. Jo vaidmuo apima ne tik praktinę pagalbą užduočių metu, bet ir emocinį palaikymą bei tarpininkavimą tarp mokinio, mokytojo ir klasės bendruomenės (OECD, 2021).

Padėjėjo darbas sėkmingas tada, kai jis geba skatinti mokinio savarankiškumą, o ne kurti priklausomybės nuo pagalbos situaciją. Kaip pabrėžia Kairienė (2020), padėjėjas turi būti aktyvus ugdymo proceso dalyvis, kuris remiasi pagarba vaiko orumui ir gebėjimais.

Praktikoje tai gali reikšti subtilų dalyvavimą – padėjėjas, pastebėjęs, kad mokinys sutriko atlikdamas užduotį, nesuteikia tiesioginio atsakymo, bet užduoda skatinantį klausimą: *„Ką galėtum padaryti pirmiausia?“* Tokiu būdu padedama vaikui mąstyti savarankiškai, išlaikant pasitikėjimą savo jėgomis.

Pagalbos specialistai ir Vaiko gerovės komisija: koordinuotos pagalbos sistema

Vaiko gerovės komisija (VGK) yra mokyklos pagalbos tinklo šerdis, užtikrinanti, kad pagalba mokiniui būtų kryptinga, koordinuota ir pagrįsta duomenimis (ŠMSM, 2023). VGK sprendimai grindžiami kelių specialistų įžvalgomis: psichologo, socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo, logopedo ir mokytojo.

Psichologas vertina mokinio emocinę būklę ir padeda mokytojams bei tėvams suprasti vaiko elgesio priežastis. Specialusis pedagogas analizuoja akademinius gebėjimus, rengia rekomendacijas dėl ugdymo turinio pritaikymo. Logopedas stiprina kalbos ir komunikacijos įgūdžius, o socialinis pedagogas palaiko ryšį tarp mokyklos, šeimos ir socialinės aplinkos.

Toks daugiadisciplinis požiūris atitinka šiuolaikinį įtraukiojo ugdymo modelį, kai pagalba grindžiama ne izoliacija, o bendradarbiavimu tarp visų švietimo grandžių (UNESCO, 2020; Europos Komisija, 2023).

Praktikoje tai gali atrodyti taip: mokytojas kreipiasi į VGK dėl mokinio, kuriam sunku susikaupti. Psichologas įvertina emocinius veiksnius, specialusis pedagogas pasiūlo pritaikytų užduočių strategijas, o socialinis pedagogas padeda tėvams sukurti palaikančią namų aplinką. Po kelių savaičių stebima aiški pažanga – mažiau elgesio incidentų, geresnė motyvacija.

Koordinuoto bendradarbiavimo svarba

Koordinuotas bendradarbiavimas tarp mokytojo, padėjėjo, VGK ir pagalbos specialistų yra esminis veiksnys, užtikrinantis veiksmingą įtrauktį (OECD, 2021). Tyrimai rodo, kad reguliarus informacijos mainų procesas ir bendras planavimas ženkliai pagerina pagalbos kokybę ir sumažina fragmentiškumą (UNESCO, 2017).

Sėkminga praktika grindžiama trimis principais:

1. **Aiškus vaidmenų pasiskirstymas** – kiekvienas komandos narys žino savo funkciją.
2. **Nuosekli komunikacija** – reguliarūs aptarimai ir refleksijos.
3. **Veiksmais paremti sprendimai** – VGK sprendimai įgyvendinami kasdienėje praktikoje.

Toks požiūris atspindi vadinamąjį „kolektyvinės atsakomybės“ principą, kai vaiko sėkmė laikoma visos komandos rezultatu, o ne pavienių asmenų pastangų padariniu (Hattie, 2009).

Sėkmės ir iššūkių analizė

Sėkmingas bendradarbiavimas atneša ne tik mokinio pažangą, bet ir geresnį mikroklimatą klasėje bei pasitenkinimą darbu tarp pedagogų (Targamadzė, 2019). Mokytojas, padėjėjas ir specialistai tampa partneriais, kurie siekia bendro tikslo – vaiko gerovės.

Tarp dažniausių kliūčių išlieka laiko trūkumas, formalus požiūris į VGK sprendimus ir informacijos fragmentacija tarp komandos narių (ŠMSM, 2023). Šiuos iššūkius galima įveikti diegiant trumpas koordinavimo sesijas, kuriose aptariama ne biurokratinė, o praktinė pagalbos pusė.

Kaip pabrėžia Europos Komisija (2023), veiksmingas įtraukusis ugdymas reikalauja ne tik struktūrų, bet ir kultūros pokyčio – pasitikėjimo, atvirumo ir nuolatinės refleksijos.

Išvados ir rekomendacijos

Vaiko sėkmė ugdyme – tai komandinis procesas, kuriame svarbus kiekvieno suaugusiojo indėlis. Mokytojas ir padėjėjas yra kasdieniai pagalbos įgyvendintojai, o specialistai – metodinės ir emocinės paramos šaltinis. VGK užtikrina, kad šios pastangos būtų koordinuotos ir tikslingos.

Rekomenduojama:

- kurti reguliarų refleksijos ciklą tarp mokytojo, padėjėjo ir specialistų;
- taikyti formuojamąjį vertinimą kaip nuolatinės pažangos priemonę;
- stiprinti mokyklos kultūrą, pagrįstą bendru atsakomybės jausmu;
- skatinti tėvų įtraukimą kaip aktyvų partnerystės aspektą.

Kai vaikas jaučiasi matomas, girdimas ir priimtas, jis pradeda mokytis ne tik efektyviau, bet ir su pasitikėjimu savimi.

Literatūra

- Europos Komisija. (2023). *Pathways to Inclusive Education in Europe: Policy Recommendations for 2025.* Brussels: European Commission.
- Hattie, J. (2009). *Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement.* Routledge.
- Kairienė, A. (2020). *Bendradarbiavimas mokyklos bendruomenėje: teorija ir praktika.* Vilnius: VDU leidykla.
- OECD. (2021). *Supporting Students with Special Educational Needs in Schools.* OECD Publishing.
- Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2022). *Įtraukaus ugdymo įgyvendinimo gairės.* Vilnius: ŠMSM.
- Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2023). *Pagalbos mokiniui teikimo tvarkos aprašas.* Vilnius: ŠMSM.
- Targamadzė, V. (2019). *Įtraukusis ugdymas kaip vertybinis ir organizacinis iššūkis.* Švietimo studijos, 7(2), 45–58.

- UNESCO. (2017). *A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education.* Paris: UNESCO.
- UNESCO. (2020). *Global Education Monitoring Report: Inclusion and Education – All Means All.* Paris: UNESCO.

Abstract (English Summary)

Child's Success: Coordinated Collaboration Between Teachers, Assistants, and Educational Support Specialists as a Key to Inclusive Education for Students with Special Educational Needs

This article analyses the coordinated collaboration between teachers, assistants, and educational support specialists as a key factor ensuring the success of students with special educational needs (SEN). Based on international research and Lithuanian educational policy, it highlights the importance of teamwork, shared responsibility, and data-based decision-making in inclusive education. The article presents practical examples of cooperation among teachers, assistants, psychologists, social educators, and special education teachers. It concludes that student success is best achieved when every adult around the child acts as a team member focused on well-being, inclusion, and self-confidence.

Santrauka (lietuvių kalba)

Vaiko sėkmė: mokytojo, padėjėjo ir švietimo pagalbos specialistų koordinuotas bendradarbiavimas kaip raktas į įtraukųjį SUP mokinių ugdymą

Straipsnyje analizuojamas koordinuoto mokytojo, mokinio padėjėjo ir švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimo vaidmuo užtikrinant specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) turinčių mokinių sėkmę. Remiantis tarptautiniais tyrimais ir Lietuvos švietimo politikos dokumentais, pabrėžiama komandinio darbo, bendros atsakomybės ir duomenimis grįstų sprendimų svarba įtraukiame ugdyme. Straipsnyje pateikiami praktiniai mokytojų, padėjėjų, psichologų, socialinių pedagogų ir specialiųjų pedagogų bendradarbiavimo pavyzdžiai. Pabrėžiama, kad mokinio sėkmė labiausiai pasiekiama tuomet, kai visi šalia vaiko esantys suaugusieji veikia kaip vieninga komanda, orientuota į gerovę, įtrauktį ir pasitikėjimą savo galiomis.

Autoriaus pastaba

Straipsnis parengtas kaip praktinės ir teorinės įžvalgos sintezė, siekiant skatinti refleksiją apie koordinuoto bendradarbiavimo svarbą mokykloje. Tekstas gali būti naudojamas mokytojų kvalifikacijos tobulinimo seminaruose, pedagogų metodiniuose susitikimuose bei švietimo leidiniuose, nagrinėjančiuose įtraukaus ugdymo įgyvendinimo praktiką Lietuvoje.